

УДК 657.1.014.134

БОЧУЛЯ Тетяна, к. е. н., доцент Харківського державного університету харчування та торгівлі

СПРИЙНЯТТЯ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Розглянуто психологічні аспекти сприйняття та складання обліково-звітної інформації. Обґрунтовано їх вплив на процес формування звітної інформації, призначеної для різних груп користувачів. Запропоновано схему вибору рішень та формулу його розрахунку на основі психологічного чинника інтерпретації інформації про бізнес.

Ключові слова: облік, обліково-звітна інформація, психологія, мистецтво, вибір, управлінське рішення.

Бочуля Т. Восприятие и интерпретация учетной информации. Рассмотрены психологические аспекты восприятия и составления учетно-отчетной информации. Обосновано их влияние на процесс формирования отчетной информации, предназначенной для разных групп пользователей. Предложена схема выбора решений и формула его расчета на основе психологического фактора интерпретации информации о бизнесе.

Ключевые слова: учет, учетно-отчетная информация, психология, искусство, выбор, управленческое решение.

Постановка проблеми. Психологія без перебільшення посідає одне з ключових місць серед різних наук, оскільки вивчає процеси, які відбуваються у мисленні, почуттях, поведінці кожної окремої особистості. Людина є основою "розумового Всесвіту", і саме від її поведінки залежить устрій зовнішнього середовища. Перехід до постіндустріального суспільства – логічний наслідок розвитку людської думки, прагнення перетворити навколишній світ, зробити його простішим. Стремління до кращого є "двигуном прогресу", що змінює все існуюче. Система бухгалтерського обліку знаходиться "під прицілом" інститутів влади, науковців, практиків, що бажають надати їй нового статусу – розумної

системи для прийняття рішень. Користувачі налаштовані на те, що облікова інформація – це факт, звільнений від інтерпретацій, варіацій та творчості. Події останніх років засвідчили, що облік є творчим, багатограним, варіативним через особистісні якості тих, хто обрав професію бухгалтера, та тих, хто споживає облікову інформацію. Застосування психологічних аспектів до обліку є такою самою новацією, як й використання комп'ютерів на початку ХХ ст. Це складно сприйняти як необхідність для розвитку обліково-інформаційного забезпечення, оскільки для нього встановлені правила та стандарти, для яких нехарактерне врахування психічних особливостей індивіда, відповідального за формування звітної інформації. Йдеться, передусім, про вітчизняну практику обліку, оскільки західний менталітет більш гнучкий до новацій та змін. Західна практика демонструє найбільшу кількість новацій, що зумовлено свободою вибору. Наразі розвиток бухгалтерського обліку дійшов межі, за якою неможливо ігнорувати те, що він став іншим. Тобто іншим стало сприйняття облікової інформації, причиною чого є "три кити сучасної еволюції": технології, комунікації, інтелект. Їх абсолютний вплив на всі процеси, які відбуваються у Всесвіті, стали основою для виділення "нових граней", недоступних через відсутність іншої ідеології. Потреба в баченні обліково-звітного забезпечення через призму психології зумовила актуальність проведеного дослідження та пошук ідей у напрямку оптимізації системи бухгалтерського обліку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема психології у бухгалтерському обліку виявилася не новою, про що свідчать наукові пошуки попередніх дослідників, які визнають існування "психологічної складової" обліково-інформаційного забезпечення. Дослідженню психологічних аспектів стосовно бухгалтерського обліку присвятили свої праці З. Головка, І. Іголкина, О. Кондратюк, І. Корнієнко, В. Шарманська [1–4]. Проте більшість науковців, роботи яких використано при написанні статті, не розглядали психологічні аспекти в бухгалтерському обліку, однак їх дослідження відповідають ідеям сучасності та є новаторськими з погляду не тільки бухгалтерського обліку (О. Амеліна, С. Голов, З. Гуцайлюк, О. Зоріна, В. Ківачук) [5–10], а й розвитку суспільства й економіки загалом (Ю. Гвоздецька, Ф. Тихомирова, М. Тьюров, Р. Хілтц) [11–13]. Доцільним є розширення дослідження стосовно психологічних особливостей формування, сприйняття та інтерпретації облікової інформації.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні впливу психологічних аспектів на систему бухгалтерського обліку у частині її організації, складання звітної підсумку та інтерпретації облікової інформації для прийняття управлінських рішень.

Результати дослідження. Формування інформаційного суспільства стало ключем до розуміння майбутнього через кардинальні зміни мину-

лого. Сучасність є проекцією нового світу, в якому еволюціонували процеси, явища, об'єкти. Образ сучасного світу є результатом "примхи" людини, її традицій, страхів, бажань, емоцій, почуттів, очікувань, переконань, інтересів тощо. Сучасному індивіду притаманний новий спосіб мислення, основою якого є інформаційні технології, що заповнили всі сфери існування суспільства. Орієнтація у зовнішньому просторі здійснюється через віртуальні мережі, які "доносять" до користувача інформацію. Сьогодні, за умови існування великої кількості класифікацій користувачів інформації, єдиним поняттям є "користувач глобальної мережі", що відрізняється від попередніх і є тотожним до них одночасно. Відносини між користувачами з приводу формування інформації та обміну нею знаходяться під впливом розвитку "символічної реальності". Об'єктами уваги психології глобальної мережі є способи, види, принципи застосування сервісів технологій та комунікацій. Становлення кіберпсихології відзначено виходом книги Р. Хілтц і М. Тьюрова "Мережева нація", в якій досліджено вплив комп'ютерних комунікацій на суспільство та наслідки їх поширення [13]. Змінюються процеси пошуку, обробки, зберігання і передання інформації. Інформаційно-технологічні зміни творять не окремо індивіда, а нову цивілізацію, яка живе за новими законами, що розробляються та затверджуються "стихійно" без належного узгодження з інститутами влади. Новий час – це нові правила, нові закони та традиції. Це можливість зрушити реальну дійсність та відкрити "світ" до кращого, пов'язаного з іншим баченням. Результат можна отримати, якщо інколи порушувати встановлені догми, коли це доречно. Так, В. Кивачук зауважив, що дотримання чинних раніше правил і норм захищає реальність "від розумного", змушує переважну більшість йти туди, куди веде шлях, в той час, коли наука має йти туди, де шляху немає [10, с. 127]. Ті, хто ризикнув піти "неуторованою" дорогою, стали "новим законом", на який почали рівнятися всі інші. У цьому полягає основний парадокс поміркованості та сміливості – для того, щоб щось змінити, треба мати відвагу порушити правила, запропонувати свої, довести, що вони є кращими, та переконати в цьому всіх.

Економічний стан розвитку суспільства в усіх його аспектах визначає параметричні постулати бухгалтерського обліку як складової економічної системи, зокрема, системи управління [9, с. 266]. Логічно передбачити, що саме від обліковців користувачі інформації очікують новацій, оскільки інформація надає вільний простір до дій. Проте в уявленні загальної спільноти бухгалтер лише механічно виконує свою роботу, пов'язану з узагальненням цифр, отриманих з попередньо складених документів. З часом цей стереотип був перенесений на всю систему бухгалтерського обліку, що зробило її "вигнанцем" серед виробників інформації для бізнесу.

Бухгалтерський облік у сучасному економічному світі визначений з принципово інших позицій, що пояснюється пануванням нової форми організації суспільства. Всі процеси у внутрішньому та зовнішньому просторах тісно взаємопов'язані. Кожна трансформація не минає без наслідків та впливає на всі аспекти існування і розвитку суспільства та економіки. Визначальними є процеси "зворотної дії" та "ланцюгової реакції". Бухгалтерський облік опинився на перетині рушійних процесів через його визначальний вплив на оптимізацію інформаційного забезпечення бізнесу. Він є основою спілкування різних груп користувачів з приводу "підтримання фінансової теми розмови". Це своєрідне "есперанто" – основа інших "мовних" інтерпретацій, які у сукупності складають інформаційно-аналітичне обґрунтування прийняття управлінських рішень.

Бухгалтер і менеджер як ключові особи в системі прийняття рішень, незважаючи на "розмову" за допомогою цифр, мають різні "діалекти". Бухгалтер і менеджер по-різному інтерпретують інформацію, оскільки мають різні цілі. Їх об'єднує спільна місія – розвиток бізнесу. Проте менеджер для цього використовує різні управлінські рішення, які часто не узгоджуються з позицією бухгалтера стосовно доцільності їх застосування з погляду реального фінансово-господарського стану підприємства. Бухгалтер дещо обмежує менеджера в його бажанні реалізувати сформоване управлінське рішення. Бухгалтер несе виключну відповідальність за підготовку та передання інформації, що є основою прийняття управлінських рішень. Бухгалтерам відведена особлива роль в управлінській діяльності, тому американські дослідники зазначили, що бухгалтерами народжуються, а не стають, і вибір кар'єри зумовлений характером [3]. Робота бухгалтером передбачає розумне слідування правилам, оскільки самою посадою бухгалтера обумовлена чіткість і точність у виконанні різноманітних інструкцій [1], отже, завжди будуть ті, кого не влаштовуватиме робота бухгалтера з точки зору варіативності. Відповідальність бухгалтера встановлена не тільки ззовні, а й визначена самим фахівцем, що активізує власну самоорганізацію при забезпеченні обліковою інформацією внутрішніх і зовнішніх користувачів. Управлінське рішення є результатом узгодженої роботи учасників управлінської системи. Для цього вони користуються не стільки інформацією, скільки знаннями, які несуть корисні відомості, необхідні для управління. Це сприяє якіснішому вирішенню реальних завдань бізнесу. Розвиток залежить від спільних зусиль, інтеграції знань, єдиної лінії поведінки, що передбачає бажання переходу на більш високий рівень. Інтеграцію знань не можна ототожнювати з їх об'єднанням. Інтеграція знань забезпечує сумісність наук і знань з різних систем завдяки загальній методології, універсальним логічним прийомам сучасного мислення [11]. Знання можуть бути викладені по-різному. Найціннішими визнають наукові знання, покликані змінювати

існуючу реальність, сприяти еволюції та розвитку, новій ідеології. Розвиток наукового знання пов'язаний зі зміною його структури, зв'язків між науками, закономірністю чого є процес інтеграції [12, с. 54]. Наукові знання з розвитку обліково-інформаційного забезпечення сприяють оптимізації інформаційної та комунікаційної функцій бухгалтерського обліку.

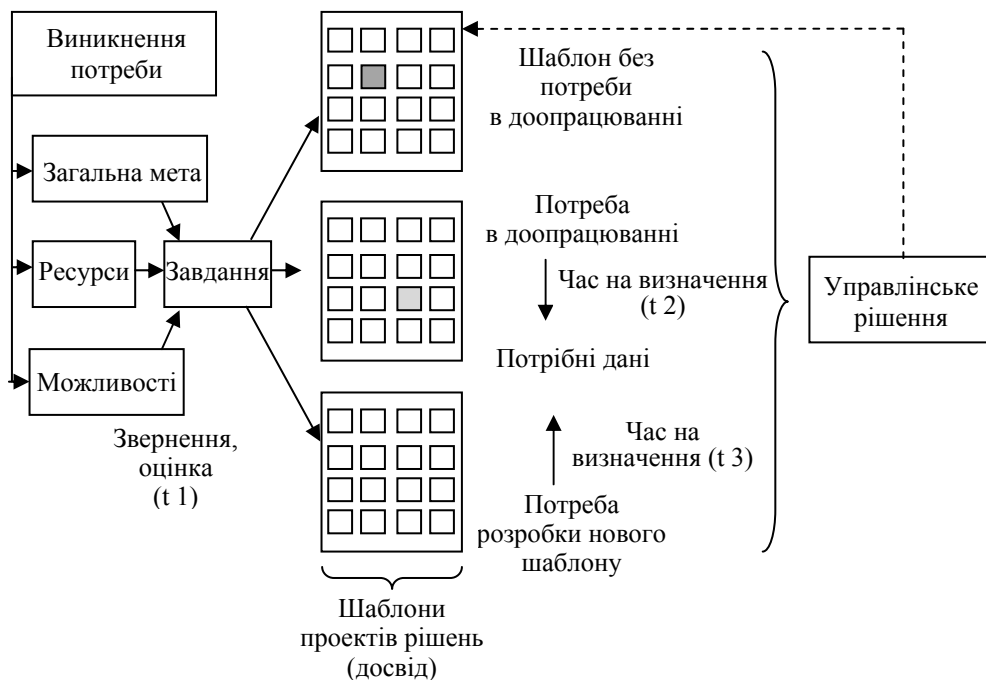
Розвиток інформаційного забезпечення став динамічнішим завдяки автоматизації процесів пошуку, передання та зберігання інформації. Користувачеві відкрито доступ до інформації, викладеної у глобальній мережі, в якій за ключем пошуку можна оперативно знайти необхідні дані. Перевагою інтерактивних процесів став доступ не тільки до електронних версій видань та публікацій, а й до тренінгів, майстер-класів, вебінарів, за допомогою яких користувач може здобути не тільки професійні знання, а й набути навички провідних спеціалістів. З іншого боку, знання є активізацією розвитку функціональних можливостей технологічних систем та засобів зв'язку, що утворює "спіралеподібний кругообіг".

Усі процеси здійснюються з деякою визначеною метою. Її відсутність призводить до хаосу та необґрунтованих витрат часу, коштів, енергії тощо. Мета завжди є багатоваріантною, оскільки, крім матеріального зиску, потрібен і корпоративний розвиток. Це може бути репутація, визнання, довіра. Серед представників бізнесу немало таких, що заробляють на своєму імені. Для них розвиток ототожнений з визнанням та перевагою серед конкурентів. Бізнес – це калейдоскоп рішень, які є обґрунтованим вибором з безлічі альтернатив, що є можливими за різних внутрішніх та зовнішніх умов. Вибір – це поміркована відмова від іншої можливості. Саме він є основою нестабільності інформаційного забезпечення. Можливість вибору має прояв у тому, що інформаційна система є вільною, а, з іншого боку, залежною. Наочний приклад – система бухгалтерського обліку, яка за радянських часів не мала вибору, а була такою, якою її визначали закони, положення, інструкції, декрети, розпорядження тощо. І вона була одна на всіх, без варіантів та альтернатив. Нині облікова система вільна, оскільки рамки її контролю та координування розширені для різних варіацій. Проте це визначає додаткову відповідальність для бухгалтера щодо організації обліку та відповідно формування звітної інформації. Особливо це виявилось після переходу на ринкову економіку, оскільки необхідно було навчити провідних радянських фахівців приймати рішення, а не просто гарно виконувати свою роботу, яка підпорядкована вже зробленому за них вибору. Нині облікова політика в цьому сенсі дає змогу бухгалтеру при чітко регульованих правилах скористатися можливістю вибору, від якого залежить порядок організації бухгалтерського обліку та складання звітної інформації. Облікова політика є одним з варіантів управлінських рішень (*D*), вибір яких

підпорядкований формулі, що містить такі компоненти, як досвід (E), інформація (обсяг даних) ($Vd(I)$), час (t):

$$D = EVd(I) t.$$

Досвід можна назвати групою шаблонів управлінських рішень як з позитивними, так і негативними наслідками, накопичених спеціалістом за період його професійної роботи. Для наочності на *рис. 1* наведено схему прийняття управлінського рішення відповідно до формули.

Рис. 1. Схема прийняття управлінського рішення
(розроблено автором)

Час, вказаний у формулі, додатково розкладається на час, який потрібен, щоб оцінити потребу в доопрацюванні готового шаблону та обсягу інформації, необхідної для формулювання управлінського рішення. Чим більшим є досвід, тим менший показник часу і зворотна залежність; чим більшим є час практики, тим більший досвід.

Проте мало включити у розрахунок досвід, знання, час, інформацію. Є чинник, управляти яким неможливо, однак, його вплив вирішальний для бізнесу – це психологічний стан особи. У ньому закладено настрої, емоції, бажання, мотивацію тощо, які визначають готовність до дій відповідно до власних переконань та зовнішніх вимог. Одним з аспектів організації бухгалтерського обліку стає дослідження психологічних типів та сумісності працівників бухгалтерії, їх компетентності, здатності працювати в колективі для розподілу робіт між ними [2].

Формування інформаційного результату передбачає творчий підхід, в якому треба частково відмовитися від традиційних рамок, встановлених правилами та принципами бухгалтерського обліку. Прикладом нетрадиційного підходу до формування звітної інформації є креативний облік, завдяки якому має бути розширене інформаційне забезпечення системи управління. Це його позитивна риса. Серед негативних рис визначена можливість викривлення облікових даних. Зокрема, "...активізація креативних підходів до облікового відображення фактів господарювання призводить до зменшення довіри користувачів фінансової звітності" [5, с. 12]. Серед науковців і сьогодні не припиняються дискусії стосовно креативного обліку. Так, деякі дослідники вважають, що "...трансплантація досліджень креативного обліку в практичну діяльність господарюючих суб'єктів є нереальною" [8, с. 8].

Можливість подібної творчості в обліку по-різному впливає на формування, сприйняття та інтерпретацію облікової інформації. З одного боку, це можливість оптимізувати облікову систему та закласти міцний фундамент для розвитку бізнесу, а з іншого – викривлення облікових даних, маніпулювання з методами бухгалтерського обліку, внаслідок чого пропонується "ідеальний" результат – потрібна фінансова звітність. Акцент зроблено на слові "потрібна". Не для рядового користувача, не для ключових зовнішніх груп користувачів, а для обмеженої кількості осіб, які плачуть власні інтереси, що зазвичай йдуть врозріз з інтересами бізнесу.

Творчість щодо можливості вибору в організації обліку та обліковій політиці не є тотожною до творчості в інтерпретації інформації, отриманої як результат облікового процесу. Ці поняття є контроверсійними (неоднозначними), оскільки перше стосується методів бухгалтерського обліку, а друге – наявності психологічних особливостей в інтерпретації інформації. Інформація одна, а її варіацій безліч. У цій короткій тезі викладено суть інформованості. Нарікання на обліково-звітну інформацію пов'язане з невідповідністю очікувань реально отриманим відомостям. Формування облікової інформації не є гарантом прийняття правильного управлінського рішення. Це інформаційна база для того, щоб обґрунтувати обрану альтернативу управлінському рішення. Нарікання можна умовно поділити на дві частини: обґрунтовані та власні. Обґрунтовані нарікання мають місце, коли підсумок облікового процесу не містить усіх належних відомостей, причиною чого найчастіше є неефективно налагоджена організація бухгалтерського обліку та певні прогалини при формуванні облікової політики. Це можна "виправити" через їх налаштування під реальні параметри бізнесу. Власні нарікання пов'язані з тим, що неправильно були інтерпретовані облікові дані, звітна інформація, що призвело до викривлення реальної "картини бізнесу". Переконавання "простіше – краще" замінене на "чим простіше, тим складніше". Обліково-звітна інформація вважалася простим

підрахунком даних за результатами діяльності суб'єкта господарювання за визначений проміжок часу. Проста інформація і просте її розуміння. Ця теза містить основну похибку – облікова інформація не може бути простою. Це "відбиття образу" бізнесу через професійну інтерпретацію обліковця, який, користуючись технологіями, реалізує своє розуміння "цифр" в інформаційному підсумку.

Формування та інтерпретація облікової інформації є певним видом мистецтва, опанування яким необхідне для налагодження ефективного прийняття управлінських рішень. Якщо звернутися до поняття мистецтва, то йдеться про творче відбиття реальної дійсності та її відтворення у певних образах. Переносючи цю ідею на бухгалтерський облік, слід зазначити наявність у ньому певних творчих рис, оскільки фінансово-господарські процеси шляхом облікової обробки інформації відображаються в реальних "творах" бухгалтера – формах фінансової звітності. Результат "облікового мистецтва" сприймається користувачами по-різному, виходячи з їх цільової інформаційної потреби. Кожен з користувачів суб'єктивно сприймає та інтерпретує інформацію, що пов'язано з їх інтересом, поставленими завданнями, досвідом та обсягом професійних навичок.

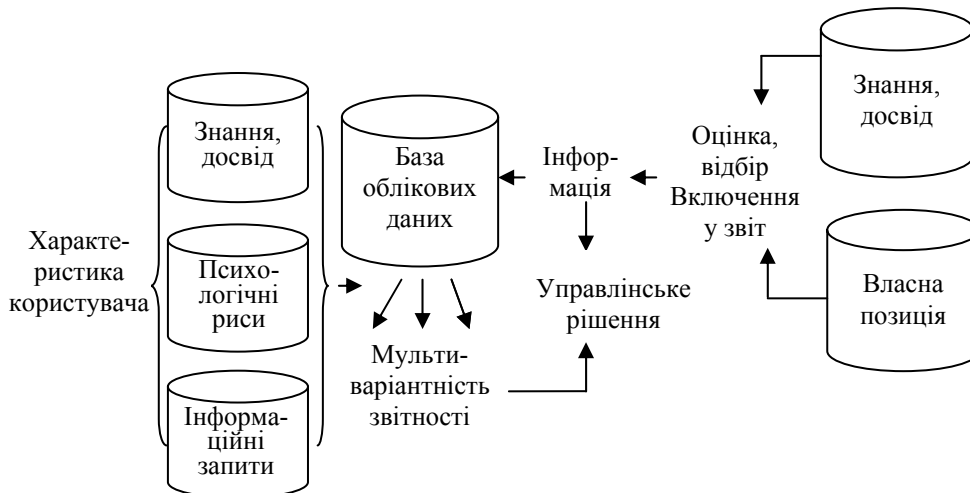
Необхідність врахування інтересів користувачів інформації та забезпечення їх потреб викладена через пропозицію багатоцільового бухгалтерського обліку, ідею якого висунув вітчизняний вчений-економіст С. Голов [11]. Науковець, розпочавши з дослідження поширених серед вчених підходів до вдосконалення теорії бухгалтерського обліку та ступеня їх конструктивності [7], запропонував забезпечити гнучкість облікової системи для врахування різних інформаційних потреб внутрішніх і зовнішніх користувачів. Ступінь інформативності даних завжди відносна, причому ця відносність визначається багатьма факторами, зокрема рівнем професійної підготовки користувача і його поінформованості до моменту одержання нових даних [4, с. 29].

Розуміючи інформаційні потреби користувача, можна завчасно прийняти рішення щодо виду облікових даних, їх обсягу, рівня аналітичності. Кожний суб'єкт господарювання входить у певну "групу інтересів". Зазвичай, взаємовідносини з користувачами мають стабільний характер, і їх група є незмінною. Тому доцільно пропонувати їм додаткову частину звітності, що відповідатиме їх запитам та інтересам. Для виділення окремої частини звітності призначені інформаційні технології, що спрощують процес обробки даних згідно із заданим алгоритмом, який може базуватися, зокрема, й на психологічних особливостях користувачів інформації. З цією метою формується окрема база даних, в якій наведені їх інформаційні інтереси.

База облікових даних складається не тільки з показників і відомостей, а є результатом інтеграції трьох баз даних, що знаходяться на апаратній техніці та належать особистості, відповідальній за підготовку звітної інформації (рис. 2).

Система бухгалтерського обліку є унікальним середовищем, де відбуваються складні інформаційно-аналітичні процеси, опанування якими визначає рівень професійних умінь. Це не тільки відображення реальних фінансово-господарських процесів у цифрах, а презентація спроможності суб'єкта господарювання "існувати" у ринковому середовищі постіндустріального економічного простору.

Рис. 2. Формування бази облікових даних з урахуванням психологічних аспектів
(розроблено автором)

Обліковці "створять" сучасний бізнес, оскільки забезпечують інфообіг, зупинка якого означає припинення "життєдіяльності" суб'єкта господарювання. Звісно, що є певні обмеження, які координують роботу бухгалтерів. Проте, як свідчить практика останніх десятиріч, новатії в організації та методології бухгалтерського обліку знаходили своє логічне впровадження у нормативно-правових актах, узгоджених з органами законодавчої влади. Тому розвиток інформаційного забезпечення бізнесу ґрунтується не тільки на узгоджених положеннях і стандартах, що регулюють порядок ведення обліку та складання звітності, а й на психологічних особливостях щодо формування та інтерпретації облікової інформації.

Висновки. Сучасність орієнтує на аксіому стосовно психологічного виміру облікового процесу, що спонукає усебічно вивчати психологічні особливості користувачів інформації для розвитку обліково-аналітичного забезпечення згідно з реальними потребами, а не вимогами самого процесу. Прагнення удосконалити систему бухгалтерського обліку походить з реальних потреб бізнесу в розширеному інформаційному забезпеченні. Суттєвий внесок у розвиток інформаційного забезпечення бізнесу здійснили науковці, яким притаманна оператив-

ність реакції на зміни в суспільстві та економіці. Мотиви науковців при викладенні пропозицій різні – це бажання професійного розвитку, прагнення залишити по собі "слід", доказ власної спроможності як ученого. Психологія науковця значно відрізняється від психології інших особистостей, оскільки їм притаманне певне невизнання усталених істин та пошук нових. Вони є першопрохідцями, новаторами, лідерами, революціонерами. Бути науковцем у галузі бухгалтерського обліку значно складніше. Бухгалтери є відповідальними особами, на яких покладена місія обробити, узагальнити та передати дані так, щоб на їх основі були прийняті обґрунтовані управлінські рішення. Вони також роблять вибір, коли формують облікову політику та організують облік, беручи до уваги особливості та відмітні риси бізнесу.

У сучасних умовах підготовка та передання звітної інформації значно спрощена завдяки застосуванню інформаційно-комунікаційних технологій. Проте робота машини підпорядкована роботі людини, яка закладає алгоритми обробки інформації, визначає критерії її пошуку, налагоджує інформаційний обмін тощо. Збій у роботі цієї "машини" неможливо передбачити, функціональні можливості проблематично реально оцінити, потенціал складно повністю розрахувати. Тому важливо заздалегідь врахувати психологічні особливості у процесі формування, прийняття та інтерпретації інформації, що необхідно для підвищення якості інформаційного результату та прийнятих управлінських рішень.

Пропозиція включити до організації обліку та формування облікової політики психологічні аспекти пов'язана з необхідністю максимально повно задовольнити інтереси та інформаційні запити внутрішніх і зовнішніх користувачів облікових даних. Очікується, що викладена думка сприятиме розвитку обліково-звітного забезпечення в напрямі адаптування до підвищених вимог до інформаційної підтримки прийняття рішень. У подальшому планується продовжити розвивати викладені пропозиції з оптимізації інформаційного забезпечення бізнесу, для якого психологічні аспекти є необхідними складовими в оптимізації інформаційної системи, зокрема, системи бухгалтерського обліку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Иголкина И. Н.* Бухгалтер – тоже человек. Психология профессии из первых рук. Психология страха [Електронний ресурс] / И. Н. Иголкина. — Режим доступу : <http://goo.gl/GgqK5P>.
2. *Кондратюк О. М.* Бухгалтерський облік і психологія: міждисциплінарний зв'язок [Електронний ресурс] / О. М. Кондратюк. — Режим доступу : <http://goo.gl/K9IGpu>.
3. *Корниенко И.* Психология бухгалтера [Електронний ресурс] / И. Корниенко // Экономическая газета. — 2003. — № 82 (699). — Режим доступу : <http://goo.gl/NihzWw>.

4. Шарманська В. Психологічні аспекти обліково-аналітичної діяльності / В. Шарманська, З. Головка // Вісн. Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. — 2009. — Вип. 110. — С. 27–30. — (Серія економічна).
5. Амеліна О. В. Креативний облік та маніпулювання фінансовою звітністю / О. В. Амеліна // Вісн. Львів. комерц. акад. — 2011. — Вип. 35. — С. 9–12. — (Серія економічна).
6. Голов С. Теорія багатоцільового бухгалтерського обліку / С. Голов // Бух. облік і аудит. — 2011. — № 4. — С. 3–13.
7. Голов С. Сучасні підходи до теорії бухгалтерського обліку / С. Голов // Бух. облік і аудит. — 2011. — № 3. — С. 18–23.
8. Гуцайлюк З. Системи бухгалтерського обліку: критичний аналіз думок економістів / З. Гуцайлюк // Бух. облік і аудит. — 2012. — № 4. — С. 3–11.
9. Зоріна О. А. Організація інтегрованої системи обліку та звітності як інформаційної бази аналізу / О. А. Зоріна // Экономика Крыма. — 2001. — № 2 (35). — С. 265–269.
10. Кивачук В. С. Закон обратной связи и его влияние на развитие бухгалтерского учета на предприятии / В. С. Кивачук // Бух. облік, контроль і аналіз: проблеми теорії та методології : монографія ; за заг. ред. Ф. Ф. Бутинця. — К. : НАСОА, 2013. — С. 122–142.
11. Гвоздецька Ю. Загальнонаукові основи інтеграції знань [Електронний ресурс] / Ю. Гвоздецька. — Режим доступу : <http://goo.gl/5lSYds>.
12. Тихомірова Ф. А. Інтеграція та диференціація: єдиний механізм розвитку наукового знання / Ф. А. Тихомірова // Учен. зап. Таврич. нац. ун-та ім. В. И. Вернадского. — Сімферополь, 2010. — Т. 23 (62). — № 1. — С. 54–60. — (Серія "Філософія. Культурологія. Політологія. Соціологія").
13. Hiltz S. R. The Network Nation: Human Communication Via Computer / S. R. Hiltz, M. Turoff. — MIT Press, 1993. — 557 p.

Стаття надійшла до редакції 07.04.2014.

Bochulia T. Perception and interpretation of accounting information.

Background. Automation of accounting process has not fully justified itself concerning optimization of organization of accounting and preparation of accounting information. An important factor that influences the system of accounting and perception of reporting is the psychology. The interest to psychological aspects concerning decision-making and determination of human factor in information activities has caused a start of new development stage of accounting system. People create information therefore result of accounting work depends on the psychological characteristics regarding formation, perception and interpretation of information. Urgent need to conduct a new research, in which the psychological aspects regarding organization of accounting and preparation of reporting for different groups of users will be considered, arises.

Review of scientific sources in this direction of research has shown that indirectly the question of psychological aspects concerning accounting system and accounting and analytical providing have investigated by different scientists. However, in domestic practice this question is just beginning to develop, while foreign researchers already have some achievements that are suitable for borrowing and introduction into the practice. This fact was determinative for presentation of opinion concerning psychological characteristics of accounting process and accounting and reporting providing that is expected to develop significantly the result of information activity of persons of accounting.

Purpose of the research is to prove the impact of psychological aspects on the system of accounting regarding its organization, preparation reporting result and interpretation of accounting information for management decision making.

Results. Impact of psychological aspects on the process of formation of reporting information for different groups of its users has been substantiated. Characteristics of perception and interpretation of accounting information by users have been presented. Scheme of choice of decisions and the formula for its calculation, the basis of which has become psychological factors regarding the interpretation of information about business has been proposed.

Conclusion. In total a new vision of organization of accounting and preparing accounting and reporting information was proposed through psychological characteristics of perception and interpretation of information by different user groups.

Keywords: accounting, accounting information, psychology, art, choice, management decision.

REFERENCES

1. Igolkina I. N. Buhgalter – tozhe chelovek. Psihologija professii iz pervyh ruk. Psihologija straha [Elektronnyj resurs] / I. N. Igolkina. — Rezhim dostupu : <http://goo.gl/GgqK5P>.
2. Kondratjuk O. M. Buhgalters'kyj oblik i psihologija: mizhdyscyplinaryj zv'jazok [Elektronnyj resurs] / O. M. Kondratjuk. — Rezhym dostupu : <http://goo.gl/K9IGpu>.
3. Kornienko I. Psihologija buhgaltera [Elektronnyj resurs] / I. Kornienko // Jekonomicheskaja gazeta. — 2003. — № 82 (699). — Rezhym dostupu : <http://goo.gl/NihzWw>.
4. Sharmans'ka V. Psihologichni aspekty oblikovo-analitychnoi' dijalnosti / V. Sharmans'ka, Z. Golovko // Visn. Kyi'v. nac. un-tu imeni Tarasa Shevchenka. — 2009. — Vyp. 110. — S. 27–30. — (Serija ekonomichna).
5. Amelina O. V. Kreatyvnyj oblik ta manipuljuvannja finansovoju zvitnistju / O. V. Amelina // Visn. L'viv. komerc. akad. — 2011. — Vyp. 35. — S. 9–12. — (Serija ekonomichna).
6. Golov S. Teorija bagatocil'ovogo buhgalters'kogo obliku / S. Golov // Buh. oblik i audyt. — 2011. — № 4. — S. 3–13.
7. Golov S. Suchasni pidhody do teorii' buhgalters'kogo obliku / S. Golov // Buh. oblik i audyt. — 2011. — № 3. — S. 18–23.
8. Gucajlijuk Z. Systemy buhgalters'kogo obliku: krytychnyj analiz dumok ekonomistiv / Z. Gucajlijuk // Buh. oblik i audyt. — 2012. — № 4. — S. 3–11.
9. Zorina O. A. Organizacija integrovanoi' systemy obliku ta zvitnosti jak informacijnoi' bazy analizu / O. A. Zorina // Экономыка Крґма. — 2001. — № 2 (35). — S. 265–269.
10. Kivachuk V. S. Zakon obratnoj svjazi i ego vlijanie na razvitie buhgalterskogo ucheta na predprijatii / V. S. Kivachuk // Buh. oblik, kontrol' i analiz: problemi teorii ta metodologii : monografija ; za zag. red. F. F. Butincja. — K. : NASOA, 2013. — S. 122–142.
11. Gvozdec'ka Ju. Zagal'nonaukovi osnovy integracii' znan' [Elektronnyj resurs] / Ju. Gvozdec'ka. — Rezhym dostupu : <http://goo.gl/5ISYds>.
12. Tyhomirova F. A. Integracija ta dyferenciacija: jedyjnyj mehanizm rozvytku naukovogo znannja / F. A. Tyhomirova // Uchen. zap. Tavrych. nac. un-ta ym. V. Y. Vernadskogo. — Simferopol', 2010. — T. 23 (62). — № 1. — S. 54–60. — (Serija "Filosofija. Kul'turologija. Politologija. Sociologija").
13. Hiltz S. R. The Network Nation: Human Communication Via Computer / S. R. Hiltz, M. Turoff. — MIT Press, 1993. — 557 p.